

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ
ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO NR. XIII-198 5 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ
DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ
ĮSTATYMO NR. XIII-198 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-2341 2 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 5 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) parengtas atsižvelgiant į biudžetinių įstaigų keliamus probleminius praktinio taikymo klausimus dėl kintamosios dalies taikymo darbuotojams, grįžusiems iš vaiko priežiūros atostogų ar naujai priimtiems darbuotojams, jeigu kintamoji dalis biudžetinėje įstaigoje būtų taikoma ir nuo 2025 metų bei siekiant suderinti įstatymo nuostatą su Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje reglamentuota nuostata ir numatyti, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos maksimalus koeficientas negali viršyti biudžetinės įstaigos vadovo pareiginės algos maksimalaus koeficiento dydžio, nustatyto ne tik įstatymo 1 priede, tačiau ir kituose įstatymuose (pvz.: Lietuvos teismuose dirbančių darbuotojų maksimalus pareiginės algos koeficientas neturėtų viršyti Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatyme numatytų teismų pirmininkų pareiginės algos koeficiento).

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2341 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) parengtas atsižvelgiant į biudžetinių įstaigų keliamus probleminius praktinio taikymo klausimus dėl kintamosios dalies įskaitymo į pareiginę algą po kasmetinio veiklos vertinimo už 2024 metus.

Įstatymo projekto Nr. 1 tikslas – patikslinti kintamosios dalies taikymo darbuotojams, grįžusiems iš vaiko priežiūros atostogų, naujai priimtiems darbuotojams ar kitais atvejais (jeigu kintamoji dalis biudžetinėje įstaigoje būtų taikoma ir nuo 2025 metų) taisykles bei suvienodinti įstatymo nuostatas su Valstybės tarnybos įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje reglamentuota nuostata.

Įstatymo projekto Nr. 2 tikslas – patikslinti kintamosios dalies taikymo ir įskaitymo į pareiginę algą taisykles atlikus kasmetinį veiklos vertinimą už 2024 metus.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės (vyresnioji patarėja Agnė Nakčerienė, tel. +370 656 38257, el. p. Agne.Nakceriene@socmin.lt, vadovė Vita Baliukevičienė, tel. +370 611 34047, el. p. Vita.Baliukeviciene@socmin.lt).

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 5 straipsnio 1 dalies 5 papunktyje nurodyta, kad biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio viena iš sudėtinių dalių yra kintamoji dalis, jeigu ji numatyta darbo apmokėjimo sistemoje ir skiriama darbuotojui, atsižvelgiant į jo praėjusių metų veiklos vertinimą šio įstatymo ir darbo apmokėjimo sistemos nustatyta tvarka.

To paties įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo, pareiginės algos maksimalus koeficientas negali viršyti biudžetinės įstaigos vadovo pareiginės algos maksimalaus koeficiento dydžio, nustatyto šio įstatymo 1 priede, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nustatytus atvejus. Tuo tarpu Valstybės tarnybos įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad

valstybės tarnautojo pareiginės algos maksimalus koeficientas negali viršyti įstaigos vadovo pareiginės algos maksimalaus koeficiento dydžio, nustatyto šio įstatymo 2 priede arba kituose įstatymuose.

Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2341 2 straipsnio 28 ir 29 dalys nustato, kad po 2025 metais įvykusio kasmetinio veiklos vertinimo į darbuotojų pareiginę algą yra įskaičiuojama 2024 m. taikyta kintamoji darbo užmokesčio dalis, t. y. pareiginė alga negali būti mažesnė negu 2024 metais gauta pareiginė alga kartu su kintamąja dalimi.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte Nr. 1 siūloma numatyti, kad biudžetinių įstaigų darbuotojams kintamoji dalis galėtų būti skiriama ne tik atsižvelgiant į jo praėjusių metų veiklos vertinimą, tačiau ir kitais darbo apmokėjimo sistemoje numatytais atvejais (darbuotojui grįžus iš vaiko priežiūros atostogų, kai darbdavys, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 131 straipsnio 2 dalimi, turi užtikrinti darbuotojo teisę po tikslinių atostogų grįžti į tą pačią ar lygiavertę darbo vietą (pareigas) ne mažiau palankiomis negu buvusios darbo sąlygomis, įskaitant darbo užmokestį, ir naudotis visomis geresnėmis sąlygomis, įskaitant teisę į darbo užmokesčio padidėjimą, į kurias jis būtų turėjęs teisę, jeigu būtų dirbęs, naujai priimtam darbuotojui ar kitais atvejais). Taip pat, Įstatymo projekte Nr. 1 siūloma numatyti, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos maksimalus koeficientas negali viršyti biudžetinės įstaigos vadovo pareiginės algos maksimalaus koeficiento dydžio, nustatyto ne tik įstatymo 1 priede, tačiau ir kituose įstatymuose (pvz. Lietuvos teismuose dirbančių darbuotojų maksimalus pareiginės algos koeficientas neturėtų viršyti Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatyme numatytų teismų pirmininkų pareiginės algos koeficiento).

Tikimasi, kad šie pakeitimai išspręs kylančias praktines problemas, kai įstaigos priims sprendimą ir toliau taikyti kintamąją dalį, tačiau ne vien susiejant ją su praėjusių metų veiklos vertinimu, tačiau ir kitais atvejais, o taip pat leis biudžetinėms įstaigoms savo darbo apmokėjimo sistemose numatyti darbuotojo maksimalaus pareiginės algos koeficiento ribą pagal tos įstaigos vadovo darbo užmokestį reglamentuojančių įstatymų nustatytas ribas.

Įstatymo projekte Nr. 2 siūloma numatyti, kad tik tais atvejais, kai įstaigos priims sprendimą nuo 2025 m. nebetaikyti kintamosios darbo užmokesčio dalies, po 2025 metais įvykusio kasmetinio veiklos vertinimo už 2024 metus į darbuotojų pareiginę algą yra įskaičiuojama 2024 metais taikyta kintamoji darbo užmokesčio dalis, t. y. pareiginė alga negali būti mažesnė negu 2024 metais gauta pareiginė alga kartu su kintamąja dalimi, išskyrus atvejį, kai biudžetinės įstaigos darbuotojų veikla už 2024 metus įvertinama kaip neatitinkanti lūkesčių ir jiems, atsižvelgiant į darbo apmokėjimo sistemos nuostatas, nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas. Šiuo atveju apskaičiuojant darbuotojų pareiginę algą taikomas po 2025 metais įvykusio kasmetinio veiklos vertinimo nustatytas pareiginės algos koeficientas ir 2024 metais gauta kintamoji dalis. Tokia pati nuostata būtų taikoma ir nacionalinėms ir valstybinėms kultūros ir meno įstaigoms, numatant, kad jeigu nacionalinėje ir valstybinėje kultūros ir meno įstaigoje būtų priimamas sprendimas nuo 2025 metų netaikyti kintamosios darbo užmokesčio dalies, po 2025 metais įvykusio pirmojo nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų atlikėjų mėnesio (mėnesių) veiklos vertinimo jų pareiginė alga negali būti mažesnė negu 2024 metais gauta pareiginė alga kartu su 2024 metais gautos kintamosios dalies mėnesio vidurkiu, išskyrus atvejį, kai nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų atlikėjų veikla 2025 metais įvykusio pirmojo mėnesio (mėnesių) veiklos vertinimo metu įvertinama kaip neatitinkanti lūkesčių ir jiems, atsižvelgiant į darbo apmokėjimo sistemos nuostatas, nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientas. Šiuo atveju apskaičiuojant nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų atlikėjų pareiginę algą taikomas po 2025 metais įvykusio pirmojo nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų atlikėjų mėnesio (mėnesių) veiklos vertinimo nustatytas pareiginės algos koeficientas ir 2024 metais gautos kintamosios dalies mėnesio vidurkis.

Tikimasi, kad šis pakeitimas išspręs praktikoje kylančias problemas, kai įstaigos priims sprendimą ir toliau taikyti kintamąją dalį, kadangi šiuo metu galiojanti nuostata sudaro sąlygas tarsi kintamąją dalį mokėti dvigubai (du kartus), t. y. įskaityti 2024 metais gautą kintamąją dalį į pareiginę algą ir dar papildomai jau nuo padidintos pareiginės algos skirti kintamąją už 2024 metų rezultatus. Tai neproporcingai išaugintų lėšų poreikį įstaigoms.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų Įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką Įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimti įstatymų projektai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai.

7. Kaip Įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymų projektai neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
Kitų teisės aktų priimti ar pakeisti nereikės.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekte naujai apibrėžiamos sąvokos nevartojamos.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentų nuostatomis neprieštarauja.

12. Jeigu Įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymų projektų įgyvendinimui įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymų projektų įgyvendinimui lėšų nereikės.

14. Rengiant Įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymų projektus, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis
Reikšminiai žodžiai yra „kintamoji darbo užmokesčio dalis“, „biudžetinės įstaigos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Projektai gali įsigalioti nuo jų priėmimo dienos, baigiamųjų nuostatų dėl įstatymų įsigaliojimo ar taikymo nereikia. Savo apmokėjimo sistemas pagal Projektuose numatytas nuostatas įstaigos galės pildyti ar keisti pagal poreikį.
